

Стрільчук Юлія Ігорівна

к.е.н., доцент, доцент кафедри банківської справи та страхування
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна
e-mail: julia.strilchuk@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8368-322X>

Лавренюк Владислав Володимирович

к.е.н., доцент, доцент кафедри банківської справи та страхування,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна

e-mail: v.lavreniuk@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1069-0928>

Ковбаса Владислав Андрійович

к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна

e-mail: vlk@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0578-4767>

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ
ТА ЗВІТНОСТІ В БАНКАХ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Strilchuk Yuliia

PhD, associate professor, associate professor of the department
of banking and insurance
KNEU named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine
e-mail: julia.strilchuk@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8368-322X>

Lavreniuk Vladyslav

PhD, associate professor, associate professor
of the department of banking and insurance
KNEU named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine
e-mail: v.lavreniuk@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1069-0928>

Kovbasa Vladyslav

PhD, associate professor of the department
of Corporate Finance and Controlling
KNEU named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine
e-mail: vlk@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0578-4767>

**TRANSFORMATION OF THE FINANCIAL ACCOUNTING
AND REPORTING SYSTEM IN UKRAINIAN BANKS ON THE BASIS OF
SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

Анотація. У статті досліджено трансформацію системи фінансового обліку та звітності банків України в умовах переходу до сталого розвитку. Актуальність теми обумовлена глобальним поширенням концепції ESG (екологічних, соціальних та управлінських факторів) у фінансовій сфері, імплементацією директиви CSRD в ЄС, зростаючими вимогами до прозорості нефінансової інформації та необхідністю для українських банків відповідати

міжнародним стандартам у процесі євроінтеграції. Банки України на сьогодні функціонують за відсутності належного методичного та регуляторного забезпечення інтеграції ESG-факторів у систему бухгалтерського обліку та звітності, особливо в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки. Мета дослідження полягає у визначенні шляхів трансформації системи фінансового обліку та звітності в українських банках з урахуванням принципів сталого розвитку, а також в розробці рекомендацій щодо вдосконалення існуючих практик та впровадження новітніх інструментів для підтримки цього процесу. У статті проведено аналіз європейських практик регулювання, оцінку поточного стану ESG-звітності українських банків, а також розроблено пропозиції щодо змін у звітності, методології та IT-системах. Доведено, що запровадження сталого підходу до звітності вимагає системної перебудови, від методології обліку до управлінських процесів і внутрішнього контролю. Запропоновано поетапні кроки трансформації системи фінансової звітності, що дозволить мінімізувати навантаження на банки та водночас забезпечити поступову адаптацію до європейських стандартів. Дослідження акцентовано на технологічній готовності, створенні цифрової інфраструктури для збору ESG-даних, підвищенні достовірності нефінансової інформації, а також впровадженні стимулів для банків, які впроваджують практики сталого фінансування. Встановлено, що така трансформація сприятиме не лише виконанню зовнішніх зобов'язань України, а й зміцненню довіри до фінансової системи з боку інвесторів і суспільства.

Ключові слова: сталий розвиток, фінансовий облік, фінансова звітність, банки, ESG, нефінансова звітність, інтегрована звітність, регуляторні вимоги, прозорість, корпоративна соціальна відповідальність, фінансова система.

Abstract. The article explores the transformation of the financial accounting and reporting system in Ukrainian banks within the context of a transition towards sustainable development. The relevance of the topic is driven by the global proliferation of the ESG concept (environmental, social, and governance factors) in the financial sector, the implementation of the CSRD directive in the European Union, increasing demands for transparency in non-financial information, and the necessity for Ukrainian banks to align with international standards amid the country's European integration process. Ukrainian banks work in terms of the lack of adequate methodological and regulatory frameworks for the integration of ESG factors into accounting and reporting systems, especially under conditions of wartime and post-war economic recovery. The aim of the study is to identify ways to transform the financial accounting and reporting system in Ukrainian banks on the basis of sustainable development principles, as well as to develop recommendations for improving existing practices and implementing new tools to support this process. The study presents an analysis of European regulatory practices, evaluates the current state of ESG reporting in Ukrainian banks, and provides proposals for changes in reporting frameworks, methodologies, and IT systems. The findings confirm that implementing a sustainability-oriented reporting approach requires comprehensive changes — from accounting methodology to managerial processes and internal controls. A transformation strategy is proposed, allowing banks to mitigate implementation burdens while gradually aligning with European standards. The research highlights the importance of technological readiness, the development of digital infrastructure for ESG data collection, improved reliability of non-financial disclosures, and the introduction of incentives for banks adopting sustainable finance practices. It is established that such transformation will not only facilitate Ukraine's compliance with international obligations but also enhance trust in the national financial system from both investors and society.

Keywords: sustainable development, financial accounting, financial reporting, banks, ESG, non-financial reporting, integrated reporting, regulatory requirements, transparency, corporate social responsibility, financial system.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації та швидких змін у фінансовому секторі, банки України стикаються з низкою викликів, що потребують адаптації до нових економічних реалій та міжнародних стандартів. Одним із таких викликів є необхідність трансформації системи фінансового обліку та звітності, що є ключовими інструментами забезпечення прозорості, ефективності та сталого розвитку фінансових установ. Зокрема, впровадження принципів сталого розвитку у банківську звітність та облік є важливим кроком регуляторних вимог для підвищення фінансової стабільності та сприяння соціально-економічному розвитку країни. Більше того, зміна клімату, екологічні виклики, соціальна відповідальність, а також нові вимоги з боку міжнародних організацій та регуляторів вимагають від українських банків значного удосконалення системи фінансового обліку та звітності з акцентом на все більше висвітлення досягнень у сфері сталого розвитку. Варто зауважити, що на сьогоднішній день проблема полягає в тому, що більшість банків не мають ефективної системи обліку та звітності, яка б включала всі аспекти сталого розвитку, зокрема ESG-критерії, що обмежує можливості для формування повної картини фінансового стану банку та впливає на його здатність здійснювати стратегічне планування з урахуванням довгострокових ризиків та можливостей. Таким чином, необхідність трансформації системи фінансового обліку та звітності на засадах сталого розвитку є актуальною проблемою, що вимагає розробки нових підходів до методології обліку, зокрема щодо інтеграції екологічних та соціальних факторів у фінансові звіти банків, впровадження нефінансової звітності тощо.

Аналіз досліджень і публікацій. Трансформація банківської діяльності на засадах сталого розвитку, зокрема, впровадження ESG-практик, вимірювання їхнього впливу та висвітлення у звітності банків є питаннями, що викликають інтерес як бізнес-спільноти, так і академічної сфери. Вчені доводять, що існує вплив розкриття інформації щодо впровадження ESG-принципів у діяльність економічних суб'єктів на вартість фірми [10] і зокрема на фінансові показники банків [7]. Дослідники [11] також звертають увагу на важливість та необхідність фактичного розкриття банками інформації щодо впровадження ESG-принципів у їхню діяльність шляхом оприлюднення нефінансової звітності, що служить орієнтиром для оцінки орієнтованості банку на сталий розвиток, відображаючи такі фактори, як сталий розвиток закупівель, непрямі викиди парникових газів, справедлива трудова практика та корпоративне управління. Паралельно зі зростанням значення ESG-підходів у банківській сфері відбувається глибинна трансформація системи фінансового обліку та звітності, спрямована на інтеграцію нефінансових показників сталого розвитку у структуру управлінської та фінансової звітності. Науковці зазначають, що сучасна система фінансового обліку має не лише фіксувати економічні результати діяльності, але й відображати соціально-екологічний вплив підприємств, що відповідає принципам сталого розвитку [19]. Реформування облікової системи у напрямі сталого розвитку потребує створення нової концепції звітності, яка б інтегрувала традиційні фінансові показники з екологічними, соціальними та управлінськими параметрами [9]. У цьому контексті вітчизняна дослідниця Будко О. визначає фінансовий облік як ядро системи аналітичного забезпечення сталого розвитку підприємства, що включає економічні, соціальні та екологічні складові [8]. Важливою тенденцією трансформації системи обліку є цифровізація, яка створює

умови для підвищення прозорості та ефективності звітності. Цифрова трансформація бухгалтерських процесів у банках сприяє підвищенню якості інформації та прозорості фінансової звітності, при цьому ефект посилюється за умов належного корпоративного управління [4].

В контексті України, незважаючи на виклики воєнного часу, питання розкриття інформації щодо діяльності у сфері ESG та сталого розвитку не втратило своєї актуальності. Банківська система України показує високий рівень готовності до запровадження обов'язкової звітності зі сталого розвитку [1]. Проте, у дослідженні підкреслюється, що в Україні добровільність розкриття інформації та відсутність стандартизованого підходу до ESG-звітності негативно впливає на повноту звітності. Це свідчить про необхідність трансформації системи фінансового обліку та звітності банків з акцентом на впровадження обов'язкової ESG-звітності.

Методика дослідження. Дослідження спирається на загальнонаукові та спеціальні методи, що забезпечують всебічний аналіз обраної проблематики. Застосовано системний підхід, який дозволяє розглядати трансформацію обліку і звітності банку як цілісний процес змін у нормативній базі, методології обліку, технологічних рішеннях та управлінських практиках. Для виявлення динаміки та тенденцій у регулюванні застосовано порівняльний аналіз, зокрема зіставлено вимоги до розкриття інформації в ЄС та Україні, добровільні практики банків та обов'язкові стандарти. При формулюванні рекомендацій використано методи класифікації та групування зокрема, згруповано основні напрями трансформації обліково-звітної системи. Метод структурно-логічного узагальнення застосовано у процесі виокремлення векторів інтеграції ESG-факторів в систему управління банком.

Мета дослідження полягає у визначенні шляхів трансформації системи фінансового обліку та звітності в українських банках з урахуванням принципів сталого розвитку, а також в розробці рекомендацій щодо вдосконалення існуючих практик та впровадження новітніх інструментів для підтримки цього процесу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри активізацію наукових досліджень у сфері впровадження принципів сталого розвитку в банківську діяльність, низка важливих аспектів трансформації системи фінансового обліку та звітності залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, існує брак комплексних підходів до адаптації традиційної моделі обліку в контексті інтеграції ESG-факторів, що потребує перегляду методології оцінювання активів, зобов'язань та ризиків банків з урахуванням нефінансових детермінант. Недостатньо систематизованими є підходи до гармонізації національних практик сталого звітування з вимогами європейських регуляторних документів, зокрема CSRD, ESRS, що ускладнює їхнє застосування банками в умовах перехідного періоду. Недостатньо дослідженим залишається вплив запровадження нефінансової звітності на ефективність корпоративного управління та стратегічне планування у банках в умовах воєнної економіки України. Таким чином, наявна проблематика вимагає розробки комплексного теоретико-методологічного підходу до трансформації обліково-звітної системи банків з урахуванням принципів сталого розвитку, що і зумовлює актуальність даного дослідження.

Виклад основного матеріалу. В останні роки сформувалася розгалужена система наднаціональних та національних вимог, що спонукають бізнес, зокре-

ма банки, до прозорого розкриття нефінансової інформації. Ключовим драйвером змін у сфері корпоративної звітності стала Директива ЄС 2014/95/EU (Non-Financial Reporting Directive, NFRD), яка зобов'язала великі публічні компанії розкривати інформацію щодо екологічних, соціальних питань, персоналу, прав людини та протидії корупції. Для банків, як суб'єктів суспільного інтересу зазначені вимоги актуалізували необхідність підготувати системи обліку до збору даних поза межами традиційної фінансової звітності. Однак NFRD визначала лише загальні рамки і принципи, що призвело до різнобічних підходів компаній у виборі стандартів та ускладнювало порівнянність звітів [3; 6]. Водночас у 2022 році в ЄС ухвалено нову Директиву 2022/2464 (CSRD), яка значно розширює коло підприємств, що зобов'язані складати звітність зі сталого розвитку, та вводить деталізовані Європейські стандарти звітності зі сталого розвитку (ESRS). Таким чином, для банків ЄС ESG-звітність із добровільної практики перетворюється на регуляторну вимогу з чітко визначеним форматом і показниками. Важливо, що ESRS побудовані на концепції подвійної суттєвості, тобто банк має розкривати як фінансову суттєвість (які фактори сталого розвитку впливають на його фінансовий стан), так і суттєвість впливу (як діяльність банку впливає на довкілля та суспільство). Відповідно, у звіті необхідно висвітлювати політики, ризики, показники та цілі за всіма суттєвими напрямками.

Паралельно з європейськими ініціативами, на глобальному рівні у 2021 році засновано Раду з міжнародних стандартів сталого розвитку (ISSB) при Фонді МСФЗ, яка у червні 2023 р. опублікувала перші стандарти — IFRS S1 «Загальні вимоги до розкриття інформації, пов'язаної зі сталим розвитком» та IFRS S2 «Розкриття інформації, пов'язаної з кліматом». На відміну від ESRS, стандарт IFRS S1 спирається на концепцію єдиної (фінансової) суттєвості де в центрі уваги інформація, що впливає на оцінки інвесторів щодо вартості компанії. У зв'язку з цим IFRS S1/S2 розглядаються як «база» для інтеграції сталого розвитку у фінансову звітність [3; 6]. Низка країн уже оголосили про намір імплементувати стандарти ISSB на національному рівні, що фактично зробить їх обов'язковими (Велика Британія, Канада, Японія, Австралія тощо). У ЄС же вирішено, що підприємства можуть використовувати IFRS S1/S2 для звітування, якщо вони додатково виконують вимоги ESRS. Отже, глобальний тренд йде до конвергенції стандартів, в перспективі очікується узгодження ESRS та IFRS S1/S2, над чим вже працюють EFRAG та ISSB.

Наступним важливим компонентом нормативного поля є добровільні стандарти і ініціативи, які багато років слугували орієнтиром за відсутності єдиних вимог. Найпоширенішими є Стандарти GRI (Global Reporting Initiative), які сфокусовані на висвітленні впливу компанії на сталий розвиток і адресовані широкому колу стейкхолдерів. Отож, доцільним є синтез зазначених вище різнорівневих нормативних вимог у цілісну порівняльну характеристику та визначенні їх впливу на трансформацію обліку і звітності банків (табл. 1).

Європейський підхід (ESRS) є найбільш комплексним та обов'язковим, вимагаючи від банків інтегрованого підходу до звітності і управління (подвійна суттєвість, звіт у складі річного звіту, аудит даних). Глобальні стандарти IFRS S1/S2 концентруються лише на тій інформації, що важлива для інвесторів, тобто можуть пропустити деякі аспекти впливу банку назовні, втім вони легко вбудовуються у фінансову звітність.

Таблиця 1

ПОРІВНЯННЯ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Характеристика	ESRS (CSRD, ЄС)	IFRS S1/S2 (ISSB, глобальний)	GRI Standards (добровільний)
Основна мета та обов'язковість	Обов'язкове звітування для великих компаній і банків у ЄС за стандартизованими вимогами (гармонізація з законодавством ЄС)	Глобальна основа для розкриття інформації про сталість, орієнтована на інвесторів, застосування добровільне, але очікується прийняття в багатьох юрисдикціях	Добровільне звітування про вплив компанії на сталий розвиток, широко використовується для задоволення запитів стейкхолдерів
Концепція суттєвості	Принцип подвійної суттєвості передбачає врахування фінансового впливу ESG-факторів на компанію, так і вплив діяльності компанії на суспільство та довкілля	Принцип фінансової суттєвості передбачає, що висвітлюються лише ті ESG-ризики та можливості, що істотно впливають на майбутній фінансовий стан та вартість компанії	Принцип суттєвості впливу передбачає акцент на темах, важливих для зацікавлених сторін і пов'язаних з економічними, екологічними, соціальними наслідками діяльності
Охоплення ESG-контексту	Повний спектр тем ESG: клімат, довкілля, соціальні аспекти, управління	Всі суттєві ризики та можливості, наразі: клімат (IFRS S2); інші теми можуть висвітлюватися у межах S1 за принципом суттєвості	Широкий спектр за вибором, доступні стандарти по економічних, екологічних і соціальних показниках
Форма та включення у звітність	Є складовою річного звіту (звіт про управління). Інформація інтегрується з фінансовою звітністю, подається разом, забезпечуючи цілісність річного звіту	Рекомендовано включати у річну фінансову звітність або публікувати разом з нею, аби інвестори мали повну картину, може бути окремим розділом звіту або окремим звітом, пов'язаним з фінансовою звітністю	Реалізується як окремий звіт зі сталого розвитку (нефінансова частина річного звіту), або як частина звіту про КСВ, форму визначає банк (друкований звіт, веб-сторінка тощо).
Аудит та підтвердження	Обов'язкова зовнішня перевірка. На першому етапі обмежена впевненість, з поступовим переходом до розширеної аудиторської перевірки достовірності ESG-показників.	Прямої вимоги до обов'язкового аудиту немає, однак стандарти підготовлені таким чином, щоб банки могли проходити аудит добровільно. Ймовірно, у країнах імплементації можуть встановити вимоги аудиту.	Аудит нефінансового звіту не вимагається. Банки можуть залучати незалежну перевірку добровільно для підвищення рівня довіри, але більшість обмежується внутрішнім контролем якості даних.

Джерело: систематизовано авторами на основі [3; 4; 6; 12]

Стандарти GRI лишаються корисним доповненням, особливо для висвітлення широкого спектра впливів банку, але їх добровільність означає відсутність

гарантованої якості та повноти розкриття. Систематизація відмінностей трьох систем стандартів та визначення їх значення для українських банків формує базис для розробки рекомендацій. Зокрема, українським регуляторам доцільно орієнтуватися на обов'язковість та всеосяжність ESRS, водночас використовуючи IFRS S1/S2 як спрощену базу для фінансового дискурсу та залишаючи можливість банкам доповнювати звіти показниками GRI за бажанням.

Україна, як і інші країни, доклала значних зусиль у банківському регулюванні у сфері ESG, впровадивши вимоги до корпоративного управління. Нещодавно нормативно-правову базу було розширено в напрямку включення екологічних та соціальних принципів до бізнес-моделей банків, але вона все ще перебуває на перехідному етапі. Національний банк України запровадив Політику з розвитку сталого фінансування у 2021 році [15], а у 2025 році опублікував Білу книгу щодо управління екологічними, соціальними та управлінськими (ESG) ризиками у фінансовому секторі, яка, серед інших аспектів, включає вимоги до банків щодо ESG-звітності [17]. Завдяки покращенню доступності даних очікується, що надійні системи розкриття інформації про ESG-практики краще дозволять зацікавленим сторонам оцінювати показники сталого розвитку банків. Орієнтир НБУ на принципи ESG підкреслює стратегічну важливість узгодження регулювання фінансового сектору з довгостроковими європейськими стандартами сталого розвитку, навіть в умовах тривалої військової кризи [16]. У 2024 році також було ухвалено Стратегію запровадження підприємствами звітності зі сталого розвитку, яка поширюватиметься і на фінансові установи [2]. Певні зрушення спостерігаються й у професійному середовищі, зокрема аудиторські компанії почали програми навчання з верифікації нефінансової інформації, університети вводять курси з нефінансової звітності, а окремі банки створюють внутрішні робочі групи з ESG. Проте проблемою є брак кадрів, які володіють одночасно навичками бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та знаннями у сфері екології чи соціальної відповідальності. Стратегія КМУ передбачає до кінця 2026 року підготовку незалежних аудиторів для перевірки сталих звітів та проведення регулярних освітніх заходів для підвищення кваліфікації персоналу банків. Вже зараз банкам радять оцінити свою готовність до звітування, проаналізувати, які бізнес-процеси стосуються нових стандартів, які ризики і можливості виникають у зв'язку з упровадженням ESG-звітності [3; 6].

Однак, рівень розкриття інформації про стратегічне впровадження ESG-принципів є низьким або середнім для більшості банків України. Деякі банки не повністю розкривають свої практики ESG та впроваджені документи в цій сфері на своїх офіційних веб-сайтах, навіть якщо вони мають певний позитивний досвід. Більшість банків в Україні не надають нефінансові звіти та не приділяють уваги сталим практикам у своїх річних звітах [5]. Лише 35% банків вже включають розділи про сталий розвиток у свої річні звіти, а близько 14% готують окремі ESG-звіти. Позитивною тенденцією є те, що 46% банків впровадили певні політики корпоративної соціальної відповідальності або екологічної політики, хоча їхній рівень зрілості різний. Водночас повноцінної інтеграції ESG-факторів у корпоративне управління поки не спостерігається, оскільки у більшості банків система управління та показники ефективності менеджменту ще не прив'язані до цілей сталого розвитку [18]. Провідні банки, які демонструють

високий рівень розкриття інформації про стратегічну ESG-орієнтацію у річних звітах, у більшості випадків належать до банків з іноземною власністю, що зумовлено відсутністю вимог до розкриття інформації ESG в Україні [5]. Близько Викладене вище підтверджує, що провідну роль у впровадженні звітності ESG та підвищенні стандартів розкриття інформації відіграє регулювання, і свідчить на користь необхідності впровадження вимог до обов'язкового оприлюднення банками звітності у сфері сталого розвитку.

Отож, запровадження принципів сталого розвитку у банківську звітність вимагає глибинних змін не тільки у формі звітів, але й у самій системі фінансового та управлінського обліку банку (табл. 2).

Таблиця 2

ІНТЕГРАЦІЯ ESG-ФАКТОРІВ У СИСТЕМУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БАНКІВ

№	Напрямок трансформації	Зміст та механізми впровадження	Потенційний ефект
1	Облік екологічних показників і кліматичних ризиків	- Облік власного «екологічного сліду» (викиди CO₂, енерговитрати, відходи); - Класифікація кредитів за кліматичними ризиками (перехідні/фізичні); - Додавання ESG-атрибутів до IT-систем; - Врахування в оцінці резервів (ECL) через стрес-тестування	Інтеграція кліматичних ризиків у модель ECL
2	Соціальні та управлінські фактори	- Облік соціальних проєктів, гендерного балансу, лояльності клієнтів; - Інтеграція в систему BSC (Balanced Scorecard); - Включення у нефінансову звітність індикаторів корпоративного управління (навчання, етика, порушення).	Підвищення якісних управлінських рішень; зв'язок ESG-індикаторів з фінансовими результатами
3	Інтегрована звітність	- Включення блоку «Звіт про сталий розвиток» до річного звіту; - Крос-посилання між фінансовими та нефінансовими метриками; - Подання ключових ESG-показників поряд із ROE, NPL тощо; - Дорожня карта інтеграції до 2030 року	Формування наскрізної звітності з доданою вартістю для інвесторів та стейкхолдерів
4	Адаптація IT-систем та внутрішнього контролю	- Доповнення АБС модулями збору ESG-даних; - Інтеграція з реєстрами, анкетування клієнтів; - Контроль якості ESG-даних, внутрішні аудити; - Призначення відповідальних за показники.	Готовність до автоматизованої ESG-звітності; відповідність вимогам НБУ

Джерело: систематизовано авторами на основі [3; 4; 6]

На основі проведеного аналізу запропоновано низку практичних заходів, які враховують як міжнародний досвід, так і специфіку трансформаційних процесів у банківському секторі України:

Поетапне впровадження обов'язкової нефінансової звітності (базовий звіт про сталий розвиток з мінімальним набором ESG-показників; з 2026 року роз-

ширена форма за зразком ESRS з аудиторською перевіркою), що забезпечить охоплення 100% банків мінімальним рівнем розкриття.

Гармонізація законодавства з CSRD та ESRS із внесенням зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» із закріпленням вимог до сталого звітування для підприємств суспільного інтересу. Також, доцільно адаптувати ESRS до українських умов, включаючи ризики війни.

Створення електронної платформи ESG-звітності, зокрема на основі урядової стратегії розробити цифрову систему подання та обробки ESG-даних, інтегровану з банківськими звітними форматами.

Інтеграція у нагляд НБУ ESG-показників шляхом впровадження у рамках SREP оцінювання систем управління ESG-ризиками та призначенням відповідальних осіб у структурі банку.

Підвищення компетенцій та формування ESG-культури через ініціювання програми професійної підготовки фахівців з нефінансової звітності, ESG-обліку та аудиту із впровадженням внутрішніх тренінгів.

Стимулювання «зеленого» фінансування із передбаченням регуляторних та фінансових переваг для банків, що фінансують сталі проєкти (наприклад, пільгове рефінансування або зниження нормативних коефіцієнтів).

Окрему увагу слід приділити військовому та постконфліктному контексту, зокрема доцільно включати до нефінансової звітності розділ про внесок банку у стійкість під час війни, вплив бойових дій на бізнес-модель, а також заходи підтримки персоналу, клієнтів і громад.

Комплексна реалізація цих заходів сприятиме створенню сучасної, прозорої та порівнюваної системи звітності в банках України, що відповідатиме міжнародним стандартам, забезпечить підвищення довіри стейкхолдерів і спростить доступ до зовнішнього капіталу.

Дискусія. Результати дослідження засвідчують, що інтеграція ESG-принципів у банківську звітність викликає низку концептуальних і прикладних дискусій. По-перше, постає питання доцільності запровадження розширеної нефінансової звітності в умовах обмежених ресурсів, особливо для малих банків. Проте досвід ЄС свідчить про віддачу таких інвестицій через покращення доступу до капіталу, зниження регуляторних ризиків і підвищення довіри. По-друге, проблема уніфікації стандартів, зокрема зіткнення вимог ESRS, GRI, ISSB може спричинити дублювання. Пріоритетною в українському контексті вбачається концепція подвійної суттєвості, з можливою гібридною моделлю. По-третє, на відміну від фінансової інформації, нефінансові показники менш структуровані, що створює ризики маніпуляцій і «грінвошингу». По-четверте, ESG змінює підходи до фідучіарного обов'язку банків, коли рентабельність поступається місцем багатовимірним критеріям ефективності, включаючи екологічні та соціальні індикатори. Отже, формування оптимальної моделі впровадження ESG в банківський облік потребує подальшого міждисциплінарного дослідження та емпіричного аналізу впливу ESG-показників на фінансову стійкість банків, ризик «грінвошингу» та поведінку споживачів у контексті сталості.

Висновки. Проведене дослідження підтверджує необхідність трансформації обліково-звітної системи банків України відповідно до глобальних і національних викликів сталого розвитку. Вивчення Європейського досвіду засвідчує ефе-

ктивність комплексного регулювання ESG-звітності через поєднання нормативних вимог, наглядових інструментів і стимулюючих механізмів. Адаптація міжнародних стандартів в Україні має передбачати запровадження обов'язкової ESG-звітності банками за уніфікованими стандартами, інтеграцію оцінки ESG-ризиків у наглядову функцію НБУ та розробку національної ESG-таксономії. Встановлено, що стан впровадження нефінансової звітності у банках України є фрагментарним, оскільки за відсутності єдиних стандартів інформація часто є вибірковою та непорівнюваною. Водночас державна стратегія передбачає поступовий перехід до обов'язкового розкриття ESG-інформації з 2025 року, що вимагає від банків активної трансформації. Для забезпечення ефективного переходу до інтегрованої звітності слід розширити об'єкти обліку, модифікувати оцінку фінансових показників з урахуванням ESG-ризиків, змінити форму подання інформації, а також оновити внутрішні управлінські процеси. Серед першочергових практичних кроків доцільно передбачити поетапне впровадження ESG-звітності, закріплення міжнародних вимог у національному законодавстві, створення централізованої цифрової платформи збору ESG-даних, підготовку кадрів, інтеграцію ESG-критеріїв у пруденційний нагляд, а також економічні стимули для банків, які фінансують сталий розвиток. Така модель сприятиме посиленню довіри інвесторів, зростанню конкурентоздатності банківського сектору та виконанню міжнародних зобов'язань України.

Література

1. Макаренко І., Серпенінова Ю., Фомінов Р., Макаренко С. Звітність про сталий розвиток банків як суб'єктів суспільного інтересу: порівняльний аналіз ЄС–Україна. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-342-356>
2. Про схвалення Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку. Розпорядження КМУ від 18 жовтня 2024 р. № 1015-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2024-%D1%80#Text>
3. Скок А. Сталий розвиток у фокусі: які зміни чекають українські банки. BDO в Україні. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2025/strategy-for-implementing-sustainability-reporting-initial-challenges-for-the-banking-sector>
4. Alassuli A. et al. The Impact of Accounting Digital Transformation on Financial Transparency: Mediating Role of Good Governance. *Journal of Risk and Financial Management*. 2025. Vol. 18, № 5. P. 272. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm18050272>
5. Antoniuk L., Strilchuk Y., Lavreniuk V., Kornyluk R., Sandul M., Bielinskyi A. ESG practices maturity in Ukraine's largest banks: Evaluation framework and insight. *Problems and Perspectives in Management*. 23(3), 2025. P. 614-630. doi:[http://dx.doi.org/10.21511/ppm.23\(3\).2025.44](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.23(3).2025.44)
6. BDO in Ukraine about ESRS Reporting in Ukraine and Implementing European Standards. European Business Association. 16.05.2025. URL: <https://eba.com.ua/en/bdo-v-ukrayini-pro-esrs-zvitnist-v-ukrayini-ta-vprovadzhennya-yevropejskyh-standartiv/>
7. Buallay A. Is sustainability reporting (ESG) associated with performance? Evidence from the European banking sector. *Management of Environmental Quality*. 2019. Vol. 30, № 1. P. 98–115. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEQ-12-2017-0149>
8. Budko O. Financial accounting in the system of accounting and analytical support of sustainable development of the enterprise. *Economic Bulletin of the Dniprovsk State*

Technical University. 2021. № 1(2). P. 94–99. DOI: [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2021iss1\(2\).232595pp94-99](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2021iss1(2).232595pp94-99)

9. Chabrak N. Reforming accounting to support the shift towards a sustainable financial system. *Journal of Capital Markets Studies*. 2018. Vol. 2, № 2. P. 148–161. DOI: <https://doi.org/10.1108/jcms-05-2018-0015>

10. Fatemi A., Glaum M., Kaiser S. ESG performance and firm value: The moderating role of disclosure. *Global Finance Journal*. 2018. Vol. 38. P. 45–64. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.gfj.2017.03.001>

11. Gai L., Bellucci M., Biggeri M., Ferrone L., Ielasi F. Banks' ESG disclosure: A new scoring model. *Finance Research Letters*. 2023. Vol. 57. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2023.104199>

12. Korzeb Z., Niedziółka P., Szpilko D., Di Pietro F. ESG and climate-related risks versus traditional risks in commercial banking: A bibliometric and thematic review. *Future Business Journal*. 2024. Vol. 10(1). DOI: <https://doi.org/10.1186/s43093-024-00392-8>

13. LSEG. LSEG ESG Scores. 2025. URL: <https://www.lseg.com/en/data-analytics/sustainable-finance/esg-scores#data-process>

14. Menicucci E., Paolucci G. ESG dimensions and bank performance: An empirical investigation in Italy. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*. 2022. Vol. 23(3). P. 563–586. DOI: <https://doi.org/10.1108/cg-03-2022-0094>

15. National Bank of Ukraine. NBU Presents Sustainable Finance Development Policy 2025. 2021. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/natsionalniy-bank-prezentuvav-politiku-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku>

16. National Bank of Ukraine. Sustainable finance development policy (update). 2024. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/politika-natsionalnogo-banku-ukrayini-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku>

17. National Bank of Ukraine. White Paper on Environmental, Social, and Governance (ESG) Risks Management in the Financial Sector. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/bila-kniga-z-upravlinnya-ekologichnimi-sotsialnimi-ta-upravlinskimi-esg-rizikami-u-finansovomu-sektori>

18. Onyshchenko S., et al. Reporting on the sustainable development of Ukrainian banks: Current state, challenges and prospects. *Economics of Development*. 2025. Vol. 24(1). P. 84–95. DOI: <https://doi.org/10.63341/econ/1.2025.84>

19. Remlein M. Sustainable development in accounting. *Sustainability and sustainable development*. 2021. P. 125–134. DOI: <https://doi.org/10.18559/978-83-8211-074-6/ii5>

References

1. Makarenko, I., Serpeninova, Yu., Fominov, R., & Makarenko, S. (2024). Sustainable development reporting of banks as public-interest entities: EU–Ukraine comparative analysis. *Acta Academiae Beregsiensis. Economics*, (5). <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-342-356>

2. Pro skhvalennia Stratehii zaprovadzhennia pidpriemstvamy zvitnosti iz staloho rozvytku. Rozporiadzhennia KМУ vid 18 zhovtnia 2024 r. № 1015-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2024-%D1%80#Text>

3. Skok, A. (2025). Sustainable development in focus: What changes await Ukrainian banks? BDO in Ukraine. <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2025/strategy-for-implementing-sustainability-reporting-initial-challenges-for-the-banking-sector>

4. Alassuli, A., et al. (2025). The impact of accounting digital transformation on financial transparency: Mediating role of good governance. *Journal of Risk and Financial Management*, 18(5), 272. <https://doi.org/10.3390/jrfm18050272>

5. Antoniuk, L., Strilechuk, Y., Lavreniuk, V., Kornyliuk, R., Sandul, M., Bielinskyi, A. (2025) ESG practices maturity in Ukraine's largest banks: Evaluation framework and insight. *Problems and Perspectives in Management*, 23(3), 614-630. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.23\(3\).2025.44](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.23(3).2025.44)
6. European Business Association. (2025). BDO in Ukraine about ESRS Reporting in Ukraine and implementing European standards. <https://eba.com.ua/en/bdo-v-ukrayini-pro-esrs-zvitnist-v-ukrayini-ta-vprovadzhennya-yevropejskyh-standartiv/>
7. Buallay, A. (2019). Is sustainability reporting (ESG) associated with performance? Evidence from the European banking sector. *Management of Environmental Quality*, 30(1), 98-115. <https://doi.org/10.1108/MEQ-12-2017-0149>
8. Budko, O. (2021). Financial accounting in the system of accounting and analytical support of sustainable development of the enterprise. *Economic Bulletin of the Dniprovsk State Technical University*, 1(2), 94-99. [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2021iss1\(2\).232595pp94-99](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2021iss1(2).232595pp94-99)
9. Chabrak, N. (2018). Reforming accounting to support the shift towards a sustainable financial system. *Journal of Capital Markets Studies*, 2(2), 148-161. <https://doi.org/10.1108/jcms-05-2018-0015>
10. Fatemi, A., Glaum, M., & Kaiser, S. (2018). ESG performance and firm value: The moderating role of disclosure. *Global Finance Journal*, 38, 45-64. <https://doi.org/10.1016/j.gfj.2017.03.001>
11. Gai, L., Bellucci, M., Biggeri, M., Ferrone, L., & Ielasi, F. (2023). Banks' ESG disclosure: A new scoring model. *Finance Research Letters*, 57. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2023.104199>
12. Korzeb, Z., Niedziółka, P., Szpilko, D., & Di Pietro, F. (2024). ESG and climate-related risks versus traditional risks in commercial banking: A bibliometric and thematic review. *Future Business Journal*, 10(1). <https://doi.org/10.1186/s43093-024-00392-8>
13. London Stock Exchange Group. (2025). LSEG ESG scores. <https://www.lseg.com/en/data-analytics/sustainable-finance/esg-scores#data-process>
14. Menicucci, E., & Paolucci, G. (2022). ESG dimensions and bank performance: An empirical investigation in Italy. *Corporate Governance*, 23(3), 563-586. <https://doi.org/10.1108/cg-03-2022-0094>
15. National Bank of Ukraine. (2021). NBU presents sustainable finance development policy 2025. <https://bank.gov.ua/en/news/all/natsionalnyi-bank-prezentuvav-politiku-schodorozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku>
16. National Bank of Ukraine. (2024). Sustainable finance development policy. <https://bank.gov.ua/en/news/all/politika-natsionalnogo-banku-ukrayini-schodorozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku>
17. National Bank of Ukraine. (2025). White paper on environmental, social, and governance (ESG) risks management in the financial sector. <https://bank.gov.ua/en/news/all/bila-kniga-z-upravlinnya-ekologichnimi-sotsialnimi-ta-upravlinskimi-esg-rizikami-u-finansovomu-sektori>
18. Onyshchenko, S. et al. (2025). Reporting on the sustainable development of Ukrainian banks: Current state, challenges and prospects. *Economics of Development*, 24(1), 84-95. <https://doi.org/10.63341/econ/1.2025.84>
19. Remlein, M. (2021). Sustainable development in accounting. *Sustainability and sustainable development*, 125-134. <https://doi.org/10.18559/978-83-8211-074-6/ii5>

Стаття надійшла 25.09.2025; прийнята до друку 25.10.2025 року